

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ І ДО ВСЬОГО ЧЛЕНСТВА РОБІТНИЧОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА

Бідозва Головного Заряду РЗТ, яку перечитати на засіданнях всіх зарядів відділів і на зборах членства РЗТ, широко обговорити і відповідно поступити.

Дорогі Товариші й Товаришкі!

Місяць грудень є призначений на кампанію за приєднанням членства до ТУРФДім, є він також місяцем ширення української книжки.

Членство Робітничого Запомогового Товариства не сміє стояти осторонь від цієї кампанії. Місяць грудень є не тільки місяцем механічного приєднання членства до ТУРФДім, є не місяць зміцнення організаційної й освітньої роботи між українським робітництвом і фермерством в Канаді, а ще в більшу чергу між членством РЗТ.

Що таке Товариство Український Робітничо-Фармерський Дім? Чи ставили ми, члени РЗТ, головно та його частину членства, яке стоїть поза рядами ТУРФДім, таке запитання й чи старалися ми на нього відповісти? Відповіді на це питання ми, як члени братньої масової робітничо-фермерської організації, повинні якраз тепер, в місяці грудня.

Товариство Український Робітничо-Фармерський Дім є масовою українською організацією, що ставить своїм завданням організувати у своїх рядах українське робітництво й бідне фермерство, освідити його класово, дучи його з революційними робітничо-фермерськими організаціями Канади для спільної боротьби за визволення капіталістичної системи. Цю роботу провадити воно вже від 1918 року і наслідки цієї роботи величезні. Іх не бачить тільки той, хто не хоче бачити, або хто не вміє дивитися. А для нас, для членства РЗТ, повинно бути ясно, що створення Робітничого Запомогового Товариства є ділом ТУРФДім. Ніхто інший, тільки ТУРФДім подбало про те, щоб створити для українського робітництва й фермерства велику допомогову організацію. Цю організацію нині тішаться тисячі робітників — але чи багато наших членів потрудилися дізнатися, як організовано було Робітниче Запомогове Товариство, хто його започаткував, хто йому в перші роки

його формування давав всяку матеріальну й моральну підтримку? От коли ми потрудимося про це дізнатися, тоді ми знатимемо, як цінити ТУРФДім.

За час свого існування ТУРФДім вкрило Канаду своїми робітничими інституціями — Українськими Робітничими Домами, діточими школами, освітніми курсами, драмгуртками, оркестрами. Воно створило Жіночу Секцію та Секцію Молоді, в яких гуртує українське працююче жіноцтво й молодь. І саме наше Робітниче Запомогове Товариство, яке численністю свого членства переїшло вже ТУРФДім, започатковане було цією організацією й існує при Укр. Роб. Домах, — всюди, де тільки є ті домів, воно там з'являється, користує з усієї тої освітньої роботи, яка там провадиться. Там, де є Укр. Роб. Доми, де сильніші й краще розвинені відділи ТУРФДім, де вони провадять кращу освітню роботу.

Там сильніші й відділи Робітничого Запомогового Товариства. Де нема відділів ТУРФДім, де нема Укр. Роб. Дому, отже де нема власного приміщення — там дуже слабонікі відділи РЗТ, там вони не можуть розвиватися. Вже казали ми, що це нам багато показати, чим є Товариство Український Робітничо-Фармерський Дім для Робітничого Запомогового Товариства. Є воно тим провідним живчиком, що надає нашій організації керівничої й освітньої сили.

Ми не можемо ставити справи так: котра з цих двох організацій корисніша для українського робітництва й фермерства? Ті, що так ставлять справу — одні не вступили в ряди РЗТ, залишаючись тільки членами ТУРФДім, другі вступили до РЗТ, виступили з ТУРФДім. Як одні, так і другі поступили неправильно, як одні, так і другі повинні що помилку виправити.

Крім того є тисячі членів РЗТ, які вступили тільки до цієї організації і про ніякі інші організації не думають. Це

значить — спинитися на середній дорозі і ні вперед, ні назад. Таку мертвечину ми повинні зрушити з місця в місяці грудня. Ми організували РЗТ не тільки для того, щоб нести робітникам матеріальну допомогу в часі слабости, чи каліцтва, але й для того, щоб освітлювати його, дучи з іншими організаціями й провадити по шляху класової боротьби за таке суспільство, яке само дбало б про хорих і покалечених робітників. Отже першою такою організацією на шляху нашого поступу є ТУРФДім. Членство РЗТ повинно масово увільнятися до ТУРФДім, взятися активно до освітлюючої роботи над собою і над тими, які не є ще в обох наших робітничих організаціях. Ми повинні покласти край таким балакачам, як — "це ваша, а це наша організація" — обидві ці організації є й мусять бути нашими.

Тому в місяці грудня масово ставаймо членами ТУРФДім і його секцій!

Місяць української книжки.

Місяць грудень проголошено місяцем української книжки не тому, щоб продати більше книжок і зробити на цьому бізнес — аде тому, щоб дати українському робітничому й фермерові в руки корисну робітничу книжку, щоб він читав, вчився, думав, щоб вивчав сучасний лад визиску й насильства і находив правильний шлях боротьби за його повалення. Для цього Робітничо-Фармерська Книгарня та Робітничо-Фармерське Видавництво за порозумінням ЦВК дали велику знижку на всіх книжках. З цього повинні скористати всі відділи й членство РЗТ й набути корисних книжок як для відділових, так і для особистих бібліотек.

Товариші й Товаришкі!

Ми кличемо всіх вас: ставати членами Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім! Допомогайте відділам ТУРФДім на місцях успішно поправляти в грудні кампанію за членством і за поширенням книжки! Зараз такий час класових боїв робітництва по цілому світі й в Канаді із своїм ворогом, що членство РЗТ не сміє обмежуватися пасивністю у своїй організації, але воно повинно ставати членами інших, передовіших робітничих організацій й своєю організацією як цілість наближати до класових революційних організацій.

Ми кличемо всі заряди відділів РЗТ, всі організаційно-

освітні комітети до спільної роботи з зарядами відділів ТУРФДім в місяці грудня! Ми кличемо вас, товариші, покласти спільні комітети й провадити широку розяснювальну кампанію між членством РЗТ, щоб воно вступало до ТУРФДім.

Ми кличемо всі відділи РЗТ взяти участь в провінційальних з'їздах ТУРФДім в Саскатуні, Едмонтоні й Торонто, які відбудуться цього місяця, виславляючи на них своїх делегатів. Ми кличемо вас, товариші й товаришки, до тісної співпраці з відділами ТУРФДім у всіх галузях його діяльності для поставлення міцного опору

ворожому наступові на нашу організацію й на працюючий клас.

Ставайте членами ТУРФДім! Дучи свої ряди з боевими робітничими організаціями! Приєднуйте нових членів до цих організацій! Організуйте неорганізованих, освітлюйте неосвічених як внутрі наших організацій, так і поза їхніми рядами!

Ставайте всі на фронт кампанії за поширенням і зміцненням Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім в місяці грудня!

За Головного Заряду РЗТ
Гр. Сидор, О. Хоміцький,
голова, секретар.

ПЕРЕД КОПАЛЬНЕЮ СОЛИ В АРТЕМІВСЬКОМУ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Канадійська Робітничка Жіноча Делегація між робітниками копальні солі імені Карла Лібкнехта в Артемівському на Радянській Україні.

РОЗВИТОК КІНОМАТОГРАФІЇ.

Кіноматографія в Радянському Союзі видвигается на перше місце в Європі.

В Злучених Державах є 22,731 кінотеатрів, отих що називають їх "мувінг-пикчерс". Європа до недавня стояла значно позади Америки з кінотеатрами. Але від 1926 року в Європі виросло 11,445 кінотеатрів, а найбільше з них в Радянському Союзі. Ще 1923 року видатний американський кінобізнесмен Лоев, театрами яко-

го вкритий цілий американський континент, "проколував" великий розвиток радянської кіноматографії, перестерігаючи своїх американських друзів, що Радянський Союз буде розвиватися самостійно, цілком незалежно від американської кіноіндустрії. Значить, американці не матимуть ринку для своїх фільмів в РСР.

Зараз в Європі є 33,870 кінотеатрів. Після країн вони поділяються так:

Німеччина має 5,267 кінотеатрів і 1,876,000 місць, Радянський Союз має 5,200 кінотеатрів (67 менше за Німеччину) і 2,200,000 місць, або на 324 місця більше, як Німеччина (більші театри).

Велика Британія має треттні 4,226 театрів і 2,200,000 місць, тобто місць стільки саме, що й в Радянському Союзі. Франція — 4,221 театрів і 2,100,000 місць. Еспанія — 3,000 театрів і 1,468,000 місць. Італія — 2,800 театрів і 1,800,000 місць. Бельгія — 930 театрів і 300,000 місць. Швейцарія — 305 театрів і 70,000 місць. Польща має 631 театрів і 203,000 місць.

Взагалі Європа має 33,870 кінотеатрів і 12,014,000 місць, а Злучені Держави мають 22,731 кінотеатрів і 11,000,000 місць.

Організація продуцентів і дистрибуторів під проводом В. Гейса підрахувала, що в американську кіноматографію вложено два мільярди доларів, з чого 500 мільйонів вложено в прилади до "токів", тобто не давно. В американській кіноіндустрії працює 325,000 осіб.

Пересічно в 1929 році всі американські кінотеатри відвідувало 95 мільйонів осіб тиждень, а в 1930 році відвідувало не менше, як 115 мільйонів осіб тиждень.

Коли взяти це в порівнянні до всього населення Злучених Держав, то виходить, що кожна особа відвідує "токів" один раз на тиждень.

ІНДУСТРІАЛЬНА ЮНІЯ КРАВЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ КЛИЧЕ ВАС!

Поклик Індустріальної Юнії Кравецьких Робітників в Торонто до всіх кравецьких робітників, до всіх класово свідомих робітників і до робітничих організацій.

Індустріальна Юнія Кравецьких Робітників Канади пригортає страйк між дресмейкерами і знаходиться зараз у великій потребі фондів, щоб повести організаційну роботу, як також успішно перевести страйк. В самім Торонто 3,000 дресмейкерів працює серед найгірших обставин. Одинокою юнією, яка є здібна організувати дресмейкерів і довести для них кращі обставини, є Індустріальна Юнія оф Нідл Трейд Воркерс оф Канада.

Ми апелюємо до робітників, щоб вони жертвували на нашу організаційну роботу і на страйк! Ми відзиваємося до всіх масових організацій, щоб вони організували товариські вечірки, танці і концерти і щоб аюлювали до своїх членів віддати один день заробітку для Індустріальної Юнії. Боеві робітники знають дуже добре, що компанійні юнії мають підтримку від босів, поліції і політиків. Кожного дня робітників переслідують мучитися. З кожним днем система спід-ай збільшується, а заробітна плата зменшується. Будування боевої Індустріальної Юнії є обов'язком кожного класово свідомого робітника кожного того, хто знає і ненавидить зраду босівських агентів. Організація злучених кравецьких робітників зачала кампанію терору між своїми членами. Вона грозить своїм членам утратою праці, коли вони будуть читати "Нідл Воркер" і

ходити на наші зібрання. Ці бюрократи знають, що робітники скоро пізнаються на їх зрадницькій роботі. Вони б'ються сили робітників.

Робітники Канади мусять злучити свої сили. Іх відповіддю компанійним юніям мусить бути будування і зміцнення їх власних юній. Вони мусять покласти, щоб Індустріальна Юнія мала засоби перевести успішний страйк дресмейкерів. Тому йдимо вперед з фінансовою кампанією!

Вперед до сильної Індустріальної Юнії всіх кравецьких робітників!

ЛЕТБРИДЖ І ОКОЛИЦЯ, БАЗАР!

Старанням всіх українських робітничих організацій, що гуртуються при Українським Робітничим Домі в Летбриджі, Алта, відбудуться в суботу, 13 грудня, в Укр. Роб. Домі ВЕЛИКИЙ БАЗАР. Робітники й робітниці. Ми кличемо вас прийняти як найцінніше на цей базар. Поможіть перевести цей базар як найуспішніше і для організації і для себе. На цьому базарі ви зможете набути річків гарні і цілі річки, при чий понесе порівняно малий коштів. Вступ на базар вільний. Наш клич — ВСІ НА БАЗАР, ви зможете помочі перевести в життя, коли разом з собою приведете своїх знайомих. Базарком.

Л. СОНІН

КОЛЬОНІЯ В ЄВРОПІ

(Карпатське оповідання.)

(Продовження.)

Бородатий підняв хрест угору, як колись піднімав на параді шаблюку, коли ще служив штабскапітаном при царській армії і гукував як на команду.

— Берім від них, що нам по праву належить!

Православні обступили церкву і зближались до дверей. Зчинився крик, плач, прокльони, що аж голова пішла ходором. В тім з гурком тріснули двері, цокнувся ключ у замку, й уніяти замкнулися в середині.

Ці завагалися, бо ніяково сіло. Але бородатий горлає: — Будемо як жебрак вистояти під церквою?

Старина радцась. Ломати двері? Ніхто не хотів бути першим, боялися гріха. Але піп вимахує трипаном і взиває. Тоді рішались. Легіші підважали двері, вони затріщали й поділилися, а збіта маса людських тіл вдерлася до церкви.

Все змішалося, переважилися, падали, місали ногами і перлися вперед. Понад людським хрест і борода. Жінки заво-

дять як ласкит в ухах. І знову крик, груба лайка. Цей "Христос" дібрався почерез вірників до самого вівтаря. З надвору вдарили дзвони як на пожежу, він простягнув руки, ніби на роззяття і понеслося понад спазмами плачу й диких вигуків якесь несприродне:

— Отче наш... Уніяти викинули за поріг, перемогли, та лиш на хвилю, до хтось крикнув:

Жандарми! Борода зникла, від престолу тільки потяглися поди чорної риси, туди задніми дверима через захристію. А нарід остоваців. У вхідні блиснули леза багетів...

Потім покійно виходили одинцем на посміховище уніяти і їх обголеного попа, що схрестив руки на череві й з підлоба на кожного. Серед православних питалися:

— А де наш?

І зродилася лють на всіх, на уніятського, бородатого і неменьш на чехів.

— Насилають жандармів з багнетами до церкви.

Зареготався якийсь:

— Ха-ха, визволили з під мад'яра, воли!

— Паяська, — відповів йому другий. — Багнет робить і церкві порядок, заводить лад серед вірників.

Тоді не втерпів. Вхопив кашкету й націлював, бо допекло.

Попало жандармові в локоть. Він з болем випустив з руки рушницю, а сам злісно схнув і визвіреним поглядом довів винуватця. Але винуватця потягнули вже люде позазд себе.

— Здурили? — вговорювали і затулювали рот, аби не зрадився. Катерина розсердилася з переяку:

— Напасти шукаєш на старі літа?

Жандарми прикладами, а то й гострими багнетами розганяли всіх, православних і уніятів. Обголений козлявся зі старшим на фару (попівство).

III. Над горами показався запикалений місяць. Бродив по глибоких лісах, заливав мертвою ясністю гурні і плив по срібленим промінням по Тисі. З половини налітав осіннім холодом буйний вітер.

Село приникло, вповившись тишою ночі. Ще де-не-де продиралися з хат жовтаві жмут-

ки світла й губились у розтоплених сріблї місячного сяйва. Фара причаляла і ясно освітленими вікнами дивилася на білі церковні мури. Тая в тіні бривалася зброя жандармської стійки.

В коршмі глотилися. По лавках тиснулися, а кому місця не стало, пролихалися на ногах до шинкавсу. Дихали густим тютюновим димом і смордливими випарами спірту.

Бо що піп без вірників? Яриба без води.

— Та ба, він і церкві требає.

— Це як мертвому кадити, а вірник то інше. Тому коблину і роковину, а цему батькові теж плати, бо з пороження не прийдеш.

— Мо, кажете батюх, а де він дівся?

— Занюхав писмо носом як прийшли жандарми і звівся.

— Овечка на ласку божи й на багнети...

При столі з'явився церковник і оглядаючись на боки випив одну до дна. Потім зі злотию усміхом, мовляв, дурний вас хрестив і нічого не тямите.

— Ваш бородач? Він тепер іншої співає.

— Якої?

— Говори ясно, по-людськи, а не, щоб згадувати.

Церковник цокнувся чаркою і піби пададувався. По хвилі нахилився і почав пивешотом:

— До фраса з попами, вони всі на одно копито і бородачий чи голений, знаються як лисі. Не хочу більше служити їм. Свій хліб церковника кидаю геть, нехай авдаються ним. Це самий обман.

Говорив одним духом, а потім відсапувався довго і знову випорожнив одну. Слухачі не терпеливися цікавістю:

— Ну та що?

— Чому?

— Вслушайте ж помалу, до кінця. Не встигаю. Таке воно. Як усе втихло і жандарми розганяли людей по хатах, пішов я під вечір до уніятського, аби віднести йому ключі від церкви. Іду на фару просто через сад і чую вам, як там зі сальону несеться регіт, дзеленіт посуди і якесь метушня.

Прийшов до вікна, заслонене тільки під самим вершечком побачив би щось. А цікавість розпирала, тоді думаю, вилізу на дерево. Підліз і очам не хотілося з початку вірити. Там на застеленим столі такої всеначи, повних мисок, полумисків, пляшок і шклянко, а біля цього розсілася свята трійця.

Владайте хто? Та посередній той старший від жандармів, а

поруч нього зліва уніятський, з правого боку православний піп. Як брати, заїдають, п'ють і радуються, ніби на тім пірі в якомусь Капернаумі.

— Та що ви? Хіба так із справді? — обзивався хтось з недовірливих.

— Біжіть і переконайтеся, кинув церковник. — А ви як хочете, вірте попам або ні, бо я, най не показуються мені на очі. Все одно який, з бороною чи без неї, один фрас.

І загуділа коршма десятками розсерджених голосів.

— Бач який бородач, підбихує нас, той веде з варошю жандармів, а потім обидва братаються.

— Аби лиш нарід роз'єдна-ти...

— Ая, в мутній воді добре. Відвернути від іншого, щоб забував за свою нужду й не прозрів.

— До фраса з попами, жадного не потребуємо. Ади, кажуть, ті комуністи найбільше роблять, вони без віри і живуть. Не бояться пекла.

— А чи нам боятися, як ми вже в смолі? А що вони комуністи? — зацікавився хтось.

— Мо, це така партія, пише новинку¹⁾ і по нашому. Вони

¹⁾ Новина-газета.

за нарід, кажуть вигнати жандармів, попів і все панство.

— Пристав би до них, що?

Гомоніли без уніяти і кожний додавав щось нового. Сперечалися, гримали кулаками в стіл. Піли і курили.

— Таки переконаюся на власні очі, — рішив, серед балаболок. Підвісив і незаметно виїшов. У саді коло фари виліз на дерево і довго дивився крізь вікно до сальону.

— Не брехав церковник. Маєш дурно твїх пастирів...

А місяць котився по небосхилі, на хвилю закутувався в перини хмар, вилізав, і далі плив над темними лісами, понад верхів'я, плив туди поза Карпати.

Махнув рукою, так піби хотів відігнати з очей цей потятий спогад, потім же раз злісно швирикнув крізь зуби і помаху піднявся на ноги.

— Гей, легіні, пора нам! Сонце вже з полудня.

Позакидали через плечі свої клунки та спрямували на оршаг. Юра приспішував крок. Йому хотілося чимшидче до дому, щоб подивитися, чи полегшало Маречці. Затиснув кресаню на чоло і без слова йшов поперед вуйка та по-братима. В голові роїлося від тяжких думок, що боляче шінали за серце. (Далі буде).